WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Rhagfyr 2006

Awdur: Anthony Barrett Cyf: 920A2006

Llythyr Archwilio Blynyddol 2005/2006

Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Cynnwys

Crynodeb	4
Llythyr Manwl	
Rhoddais farn archwilio ddiamod ar gyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2006	6
Gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol	8
Mae'r Awdurdod wedi parhau i ddefnyddio trefniadau llywodraethu priodol	8
Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cyllideb fantoledig ac wedi parhau i fonitro refeniw a gwariant cyfalaf	9
Rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn i roi cefnogaeth briodol i gyflawni ei gyfrifoldeb am sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn ystod 2005/2006	10
Atodiadau	
1. Adroddiad yr Archwilydd ar y trefniadau ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn ystod 2005/2006	13
2. Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod 2005/2006 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei defnydd o adnoddau	14
3. Adroddiadau a gyhoeddwyd yn ystod archwiliad 2005/2006	15
4. Ffi archwilio	16

Statws yr adroddiad hwn

Paratowyd yr adroddiad hwn at ddefnydd mewnol y corff a enwir. Paratoir ein hadroddiadau:

- Mewn perthynas ag archwiliad, o dan y ddeddfwriaeth alluogi berthnasol a'r cyfrifoldebau a nodwyd yn y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu, ac yng nghyd-destun y 'Datganiad o Gyfrifoldebau', a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- Mewn perthynas ag arolygiad, yn dilyn gwaith arolygu a gynhaliwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac yn unol â chanllawiau a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Paratoir adroddiadau gan staff Swyddfa Archwilio Cymru ac archwilwyr penodedig, ac fe'u cyfeirir at aelodau neu swyddogion yn cynnwys y sawl a ddynodwyd yn swyddogion cyfrifyddu neu'n swyddogion atebol. Fe'u paratoir at ddefnydd y corff a enwir yn unig, ac nid yw Swyddfa Archwilio Cymru na'r archwilwyr a benodwyd yn atebol i unrhyw gyfarwyddwr/aelod neu swyddog yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Crynodeb

1. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol (y Llythyr) hwn i aelodau Awdurdod Tân Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn crynhoi casgliadau fy archwiliad ar gyfer 2005/2006. Nodwyd y gwaith y bwriadwyd ei gyflawni yn ystod y flwyddyn yn y Strategaeth Archwilio y cytunwyd arni ar gyfer 2005/2006. Mae'r Llythyr yn cyflwyno adroddiad i aelodau ar unrhyw faterion o bwys sy'n codi o'm harchwiliad, ynghyd â sylwadau ar faterion cyfredol eraill.
2. Ceir mwy o fanylion am agweddau penodol ar fy archwiliad yn yr adroddiadau ar wahân a gyflwynwyd gennyf yn ystod y flwyddyn. Trafodwyd a chytunwyd ar yr adroddiadau hyn gyda swyddogion. Rhestrir yr adroddiadau a gyflwynwyd yn Atodiad 4 ar ddiwedd y Llythyr hwn er gwybodaeth.
3. Cyfeirir yn fynych at ganllawiau a dogfennaeth Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) yn y Llythyr hwn, gan gynnwys y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu (y Cod). Roedd hwn yn berthnasol i'r flwyddyn archwilio gyfan a chyfeiria at y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr ac Arolygwyr a Chyrff a Archwilir ac a Arolygir (y Datganiad) sy'n crynhoi cyfrifoldebau allweddol archwilwyr. Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â'r egwyddorion a nodwyd yn y Datganiad hwnnw. Dylid ystyried fy sylwadau am ganlyniadau fy archwiliad yng nghyd-destun y cefndir mwy ffurfiol hwnnw.
4. Paratoir y Llythyr gennyf fel yr archwilydd penodedig ac fe'i cyfeirir at aelodau a swyddogion yr Awdurdod. Paratoir y Llythyr at ddefnydd y corff a archwilir yn unig, ac nid yw’r archwilwyr yn atebol i unrhyw aelod neu swyddog yr Awdurdod yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Amcanion yr archwiliad

5. Fy mhrif amcan yw cynllunio a chynnal archwiliad sy'n bodloni gofynion y Cod. Mabwysiadaf ymagwedd sy'n seiliedig ar risg tuag at gynllunio'r archwiliad, ac mae'r gwaith archwilio wedi canolbwyntio ar eich risgiau ariannol a gweithredol sylweddol sy'n berthnasol i'm cyfrifoldebau archwilio.
6. Yna strwythurir y gwaith archwilio o amgylch yr elfennau allweddol o'm cyfrifoldebau fel y'u nodwyd yn y Cod ac a ddangosir yn Arddangosyn 1.

Arddangosyn 1: Elfennau allweddol o'r archwiliad

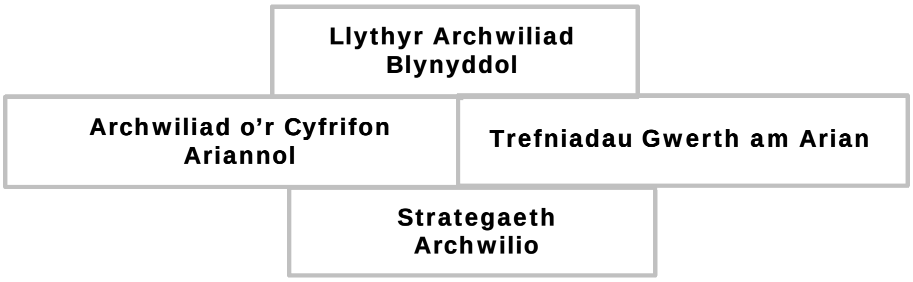

7. Gellir crynhoi'r materion allweddol sy'n codi o fy archwiliad fel a ganlyn:

Archwiliad o'r Cyfrifon ariannol

- Rhoddais farn archwilio ddiamod ar gyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2006;
- mae systemau ariannol pwysig yr Awdurdod wedi parhau i weithredu'n effeithiol;
- mae'r Awdurdod wedi parhau i ddefnyddio trefniadau llywodraethu priodol; ac
- mae'r sefyllfa ariannol gyffredinol yn gadarn a rhoddir adroddiadau rheolaeth gyllidebol rheolaidd i'r Awdurdod.

Archwilio perfformiad

- Rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i roi cefnogaeth briodol i gyflawni ei gyfrifoldeb am sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn ystod 2005/2006.
- Defnyddiwyd canlyniadau fy rhaglen o waith archwilio perfformiad fel sail i'r casgliad Gwerth am Arian uchod.

8. Trafodwyd y Llythyr hwn â'r Prif Swyddog Tân a'r Trysorydd a chytunwyd arno. Yna caiff ei gyflwyno i gyfarfod y Panel Gwiethredol ym mis Ionawr 2007, a rhoddir copi i bob aelod o'r Awdurdod.

9. Fy nod yw darparu archwiliad o safon uchel sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol ac ymarferol i ategu agenda'r Awdurdod ei hun. Rwyf yn cydnabod gwerth eich cydweithrediad a'ch cymorth er mwyn cyrraedd y nod hwn a hoffwn fynegi fy ngwerthfawrogiad am y cymorth a'r cydweithrediad a gafwyd yn ystod yr archwiliad.

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig

21 Rhagfyr 2006

Y cyfrifon ariannol

10. Y Datganiadau Ariannol yw'r ffordd hanfodol y mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am ei ddull o stiwardio'r adnoddau sydd ar gael iddo a'i berfformiad ariannol wrth ddefnyddio'r adnoddau hynny. Noda'r Cod mai cyfrifoldeb yr Awdurdod yw:
    - rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion;
    - cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir; a
    - pharatoi Datganiadau Ariannol yn unol â gofynion perthnasol.
11. Fel eich archwilydd penodedig, mae'n ofynnol i mi archwilio'r datganiadau ariannol a chyflwyno adroddiad archwilydd sy'n cynnwys barn ar b'un a yw'r datganiadau ariannol yn cyflwyno darlun teg o drafodion yr Awdurdod; eu bod wedi'u paratoi'n gywir yn unol â deddfwriaeth, cyfarwyddiadau neu reoliadau perthnasol a safonau cyfrifyddu cymwys; ac y cymhwyswyd ei wariant yn gyfreithlon.
12. Mae fy ngwaith archwilio ariannol yn cynnwys y meysydd canlynol:
    - datganiadau ariannol;
    - systemau ariannol;
    - rheoli ariannol; a
    - chyflwr ariannol.

Rhoddais farn archwilio ddiamod ar gyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2006

13. Mae Safon Archwilio Ryngwladol 260 yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr gyflwyno adroddiadau i'r 'rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' ar ganfyddiadau yr archwiliad o gyfrifon. Cyflwynwyd fy adroddiad 'Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol - cyflwyno adroddiadau i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' i'r Awdurdod ar 23 Hydref 2006. Ceir crynodeb o'm canfyddiadau yn Arddangosyn 2.

Arddangosyn 2: Gofynion cyflwyno adroddiadau Safon Archwilio Rryngwladol 260

Y gofyniad i gyflwyno adroddiad	Ymateb yr Archwilydd
Addasiadau i adroddiad yr archwilydd.	Nid oedd materion yn codi a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i mi addasu adroddiad yr archwilydd.
Camddatganiadau nas addaswyd.	Nid oedd y driniaeth o ddarpariaethau o £515,000 yn cydymffurfio â gofynion Safon Cyflwyno Adroddiad Ariannol 12 a Datganiad CIPFA o'r Arfer a Argymhellir. Roedd y driniaeth yn gyson â'r hyn a gymhwyswyd gan yr Awdurdod ers 1996 a derbyniwyd bod eich ymagwedd yn ddarbodus ac yn dryloyw. Mae'r symiau a neilltuwyd yn cael eu defnyddio'n gyffredinol o fewn cyfnod rhesymol ac mae'r awdurdodau cyfansoddol yn ymwybodol o'r trefniadau ac yn fodlon arnynt. Yn ogystal, nodwyd wyth gwall nad oeddent yn fân wallau yn ystod yr archwiliad. Gwnaethpwyd trefniadau priodol gan reolwyr.
Gwendidau perthnasol yn y systemau cyfrifyddu a rheolaeth fewnol a nodwyd yn ystod yr archwiliad.	Ni nodwyd unrhyw wendidau cyfrifyddu a rheolaeth fewnol sylweddol sydd wedi fy rhwystro rhag rhoi barn archwilio ddiamod.
Safbwyntiau ynglŷn ag agweddau ansoddol ar arferion cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau ariannol yr endid.	Nid oedd unrhyw faterion yn codi y mae angen i mi gyflwyno adroddiad arnynt.
Materion y mae'n ofynnol iddynt, yn ôl safonau archwilio eraill, gael eu cyfleu i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.	Nid oedd materion a oedd yn effeithio ar y farn archwilio.
Unrhyw faterion perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r archwiliad.	Nid oedd materion a oedd yn effeithio ar y farn archwilio.

14. Bodlonwyd y dyddiadau cynharach a bennwyd ar gyfer y fenter Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan gan yr Awdurdod. Paratowyd datganiadau ariannol drafft yr Awdurdod yn unol â Datganiad CIPFA o'r Arfer a Argymhellir ac fe'u cymeradwywyd ar 19 Mehefin 2006, cyn y terfyn amser o 31 Gorffennaf 2006.

15. Paratowyd papurau gwaith ategol yr Awdurdod i safon dda. Hwylusodd hyn y gwaith o gwblhau'r archwiliad o'r datganiadau ariannol a chyflwynwyd adroddiad archwilydd diamod ar gyfrifon yr Awdurdod ar 31 Hydref 2006.

16. Cyflwynwyd ffurflen gryno fel rhan o'r fenter cyfrifon y llywodraeth gyfan i Lywodraeth Cynulliad Cymru (Llywodraeth y Cynulliad) ar 22 Awst 2006. Cadarnhaodd fy nilysiad o'r ffurflen y datganwyd y data yn gywir a'i fod yn addas at y diben.

Gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol

17. Mae fy adolygiad o systemau ariannol yr Awdurdod wedi cynnwys dogfennu'r systemau ariannol pwysig a lle y bo angen, profi'r rheolaethau mewnol.

18. Deuthum i'r casgliad y gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol. Nid oes materion penodol y mae angen i mi dynnu sylw aelodau atynt.

Mae'r Awdurdod wedi parhau i ddefnyddio trefniadau llywodraethu priodol

19. Er mwyn dangos stiwardiaeth ariannol mae angen i'r Awdurdod sicrhau bod ganddo drefniadau rheoli ariannol effeithiol yn cynnwys:
    - rheolaethau ariannol mewnol megis rheolau sefydlog cynhwysfawr a rheoliadau ariannol, rheolaeth gyllidebol gadarn ac Archwiliad Mewnol effeithiol;
    - gweithredu safonau ymddygiad ariannol cydnabyddedig;
    - trefniadau i sicrhau mai dim ond lle y mae darpariaeth gyfreithiol benodol iddo wneud hynny y mae'r Awdurdod yn ymgymryd â thrafodion; a
    - threfniadau sefydledig a dealladwy i atal a chanfod twyll a llygredd.

20. Datgelodd fy adolygiad bod y trefniadau ar gyfer sicrhau bod yr Awdurdod ond yn ymgymryd â thrafodion cyfreithlon ar waith a'u bod wedi parhau i weithredu'n effeithiol. Cafwyd bod fframwaith moesegol yr Awdurdod yn gweithredu'n effeithiol ynghyd â'r trefniadau ar gyfer atal a chanfod twyll a llygredd fel y gwelwyd yn y strategaeth gwrth-dwyll a llygredd a'r polisi ynglŷn â chwythu'r chwiban.

21. Mae'r Archwiliad Mewnol yn elfen allweddol o gael sicrwydd bod systemau ariannol yr Awdurdod yn parhau i weithredu'n effeithiol. Mae Archwilio Mewnol yn rhan hanfodol o drefniadau llywodraethu y corff a archwiliwyd. Darperir gwasanaeth Archwilio Mewnol yr Awdurdod gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, o dan Cytundeb Lefel Gwasanaeth.

22. Asesodd fy archwilwyr p'un a oedd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â gofynion Cod Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol. Fy nghasgliad oedd yr erys lle i Archwilio Mewnol a'r Awdurdod datblygu ymhellach eu trefniadau ar gyfer sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn a phob un o'r deg o safonau Archwilio Mewnol CIPFA. Yn benodol:
    - mae lle i Bennaeth yr Archwiliad Mewnol ddatblygu cydberthynasau effeithiol â rheolwyr yr Awdurdod o hyd;
    - ni chynhyrchodd yr Archwiliad Mewnol Strategaeth Archwilio a oedd yn nodi sut y darperir a datblygir ei waith dros y tymor canolig; ac
    - nid oedd adroddiad blynyddol yr Archwiliad Mewnol yn cydymffurfio'n llawn â chanllawiau Cod Ymarfer CIPFA.

23. Yn ogystal â'm canfyddiadau uchod, er bod y trefniadau ar gyfer cyflwyno adroddiadau ar waith archwilio i swyddogion a'r ymatebion a roddwyd yn foddhaol, nid oes trefniadau cytûn ar gyfer cyflwyno canfyddiadau archwilio i aelodau'r Awdurdod. Er mwyn hwyluso hyn a hyrwyddo llywodraethu effeithiol mae llawer o gyrff sector cyhoeddus wedi sefydlu Pwyllgorau Archwilio.

24. Argymhellaf y dylai'r Awdurdod sefydlu Pwyllgor Archwilio i helpu i godi proffil rheolaethau mewnol, rheoli risg a chyflwyno adroddiadau ariannol yn ogystal â darparu fforwm ar gyfer trafod a monitro'r materion archwilio a godwyd gan yr archwiliad mewnol a'r archwiliad allanol. Prif rôl y Pwyllgor Archwilio yw:

- ystyried a chymeradwyo rhaglen waith yr archwiliad mewnol a'r archwiliad allanol;
- derbyn adroddiadau archwilio a'u trafod; a
- sicrhau y gweithredir yr argymhellion cytûn yn gywir ac yn ddiymdroi.

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cyllideb fantoledig ac wedi parhau i fonitro refeniw a gwariant cyfalaf

25. Rwyf yn gyfrifol am asesu a yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau digonol ar waith i fonitro, rheoli a chyflwyno adroddiad ar ei sefyllfa ariannol. Roedd fy archwiliad yn seiliedig ar adolygu'r meysydd canlynol:

- pennu cyllideb refeniw a rhaglen gyfalaf gytbwys;
- monitro a chyflwyno adroddiadau ariannol;
- cyflawni targedau ariannol; a
- chronfeydd ariannol wrth gefn.

26. Archwiliodd fy archwilwyr adroddiadau a gweithdrefnau'r gyllideb ac rwy'n fodlon bod trefniadau addas ar waith. Mae cyllidebau refeniw a chyfalaf yr Awdurdod yn cwmpasu pob maes perthnasol o incwm a gwariant ac maent yn seiliedig ar dybiaethau realistig. Mae gan yr Awdurdod drefniadau cadarn ar waith hefyd ar gyfer monitro a chyflwyno adroddiadau ariannol a ddylai sicrhau bod unrhyw gamddatganiadau ac amrywiannau perthnasol posibl yn cael eu nodi.

27. Mae gan yr Awdurdod hanes o weithredu o fewn ei gyllideb a pharhaodd hyn yn 2005/2006 gyda'r alldro a gofnodwyd ar wariant refeniw a chyfalaf yn unol â'r gyllideb gytûn.

28. Mae'r Awdurdod wedi parhau i dderbyn adroddiadau chwarterol gan y Trysorydd ar wariant hyd yma a'r sefyllfa o'i chymharu â'r gyllideb. Mae'r adroddiad ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 30 Medi 2006 yn dangos tanwariant cyfredol o £263,919 (0.9 y cant o'r gyllideb gytûn). Mae'r prif faes o danwariant yn ymwneud â chostau cyflogeion sydd wedi codi oherwydd cyfraddau swyddi gwag ac arbedion ar ffioedd criwiau dydd.

Rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn i roi cefnogaeth briodol i gyflawni ei gyfrifoldeb am sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn ystod 2005/2006

29. Wrth archwilio cyfrifon yr Awdurdod bob blwyddyn, mae'n ofynnol i mi o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (y Ddeddf) i fodloni fy hun ei fod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Adlewyrchir y gofyniad hwn hefyd yng Nghod yr Archwilydd Cyffredinol. Nodir fy nghasgliad ffurfiol ar drefniadau'r Awdurdod ar gyfer 2005/2006 yn Atodiad 1.

30. Mae'r Cod yn nodi sut y dylid cyflawni'r gwaith yn y maes hwn. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr sy'n gweithio ar fy rhan adolygu a, lle y bo'n briodol, archwilio tystiolaeth sy'n berthnasol i drefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol y corff a archwiliwyd a chyflwyno adroddiad ar y trefniadau hyn. Mae hefyd yn datgan y dylai tystiolaeth o'r modd y mae'r corff a archwiliwyd yn gweithredu ei system rheolaeth fewnol gyfan, a fyddai'n cynnwys y trefniadau hyn, ac fel y cyflwynwyd adroddiad arni yn ei Ddatganiad am Reolaeth Fewnol, fod yn ffynhonnell bwysig o dystiolaeth i archwilwyr ei defnyddio i lunio eu casgliadau.

Wrth ddod i'm casgliad, rwyf yn asesu perthnasedd unrhyw fylchau yn y trefniadau y disgwylir iddynt fod ar waith

31. Mae'r Awrdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau. At ddibenion fy ngwaith, rwyf wedi gwerthuso systemau'r Awdurdod yn erbyn nifer o 'gwestiynau' ar wahân o ran trefniadau priodol y gellid disgwyl yn rhesymol eu bod ar waith mewn sefydliad o'i faint a'i rôl. Nodir manylion yr ymagwedd hon yn Atodiad 2. Ar gyfer pob cwestiwn, rwyf yn ystyried a oes bylchau yn y trefniadau y disgwylir iddynt fod ar waith, ac arwyddocâd y bylchau hynny.

32. Wrth ystyried arwyddocâd, ystyriaf effaith bosibl absenoldeb trefniadau disgwyliedig. Er enghraifft, mae absenoldeb trefniadau rheolaeth gyllidebol yn debygol o gael effaith sylweddol ar allu sefydliad i sicrhau gwerth am arian yn ei ddefnydd o adnoddau. Pan fyddaf yn dod o hyd i fylchau sylweddol yn y canfyddiadau yn erbyn cwestiwn ar drefniadau, yna gallaf godi materion a gwneud argymhellion sy'n ymwneud â gwella'r agwedd honno ar y trefniadau. Mae'r graddau yr wyf yn codi materion ac yn gwneud argymhellion yn gysylltiedig ag arwyddocâd effaith y materion hynny ar gyflawni'r trefniadau priodol yn gyffredinol.

33. Lle y nodwyd un neu fwy o faterion o ran trefniadau, ac yr aseswyd bod y rhain yn cael effaith arwyddocaol ar gyflawniad cyffredinol trefniadau priodol, neu, os nad ydwyf yn fodlon bod corff a archwiliwyd wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ei ddefnydd o adnoddau, yna rwyf yn cyflwyno

adroddiad yn unol â hynny. Nid oes unrhyw faterion yn codi o'm gwaith yn y maes hwn ar gyfer 2005/2006 yr hoffwn dynnu eich sylw atynt.

34. Yn ogystal â'm gwaith a ddisgrifiwyd uchod, daeth ffynonellau pwysig eraill o sicrwydd o adolygiad blynyddol yr Awdurdod o'r ffordd y mae'n gweithredu ei systemau rheolaeth fewnol, ac o waith yr archwiliad mewnol yn y maes hwn. Mae fy archwilwyr wedi gweithio'n agos gyda'r archwiliad mewnol yn ystod y flwyddyn, a heblaw lle maent yn effeithio ar y casgliad y cyflwynwyd adroddiad arno uchod, nid ydynt wedi ceisio ailadrodd pwyntiau a godwyd ganddo.

Mae'r Awdurdod wedi parhau i weithio gyda Llywodraeth y Cynulliad a Swyddfa Archwilio Cymru ar gynigion i gyflwyno Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella i Awdurdodau Tân

35. Mae Llywodraeth y Cynulliad wrthi'n paratoi ei ddrafft terfynol o fframwaith Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella ar gyfer ymgynghori arno. Cyn hyn cytunwyd bod y fframwaith wedi'i strwythuro ar sail hunan asesiad, Asesiad Risg ar y Cyd a Chynllun Gwella ac y bydd yn cwmpasu agweddau 'gweithredol' ac 'anweithredol' ar Awdurdod Tân. Cynhelir ymgynghoriad ar becyn cymorth sicrwydd gweithredol y Cynulliad a chanllawiau gweithredu anweithredol Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella dros y misoedd sydd i ddod. Yn ystod yr amser hwn bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn gweithio gydag Awdurdodau Tân i baratoi ar gyfer cyflwyno Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella.

36. Mae Cylchlythyr W-FRSC (06) 32 a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Cynulliad ar 13 Hydref 2006 yn nodi Trefniadau Interim Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella ar gyfer Awdurdodau Tân yn ystod 2006/2007. Yn benodol gofynnodd y cylchlythyr i Awdurdodau Tân gynhyrchu Cynllun Gwella ar gyfer 2006/2007 erbyn 31 Hydref 2006. Gofynnwyd i Swyddfa Archwilio Cymru gadarnhau a oedd y Cynllun Gwella yn cyflawni'r gofynion ac archwilio'r Dangosyddion Perfformiad Gwerth Gorau ar gyfer 2005/2006.

37. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r cylchlythyr drwy baratoi ei Gynllun Gwella erbyn y dyddiad disgwyliedig. Mae fy archwilwyr wedi cadarnhau fod y Cynllun Gwella yn yn bodloni gofynion cylchlythyr W-FRCS (06) 32 a'i fod yn cynnwys:

- crynodeb o flaenoriaethau strategol yr Awdurdod ar gyfer gwella;
- trefniadau ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau gwella'r Awdurdod yn 2006/2007;
- sylwebaeth ar berfformiad yr Awdurdod yn 2005/2006 wedi'i hategu gan wybodaeth am berfformiad alldro (data ar ddangosyddion perfformiad gwerth gorau; a
- thargedau ar gyfer y flwyddyn gyfredol (2006/2007) a blynyddoedd y dyfodol os yw'n berthnasol.

Mae gan yr Awdurdod fframwaith rheoli perfformiad ar waith, ond mae angen ei atgyfnerthu. Mae'r Awdurdod wedi cydnabod yr hyn sydd angen ei wneud, ond mae angen digon o adnoddau i sicrhau y gellir gweithredu'r cynlluniau yn llawn

38. Bydd rheoli perfformiad priodol yn agwedd allweddol ar Raglen Cymru ar gyfer Gwella mewn perthynas â chael sicrwydd gweithredol ac anweithredol. Fel rhan

o'm gwaith i gefnogi datblygiad Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella gofynnodd y Prif Swyddog Tân i mi adolygu'r gweithdrefnau arfaethedig a'r cynnydd o ran gweithredu fframwaith rheoli perfformiad newydd. Amcanion yr adolygiad oedd:

- ystyried gweithredu'r fframwaith rheoli perfformiad a'i integreiddio â phrosesau corfforaethol eraill yn cynnwys pennu cyllidebau, cynllunio busnes ac arfarnu staff;
- pennu'r graddau y ceir blaenoriaethau ac amcanion corfforaethol clir ac ystyrlon a ddeallir gan staff ac y mae gan staff berchenogaeth arnynt;
- adolygu'r graddau y mae targedau'r gyfarwyddiaeth/gorsaf yn adlewyrchu blaenoriaethau corfforaethol (yn cynnwys sut y dewiswyd y rhain);
- archwilio trefniadau sydd ar waith drwy'r sefydliad ar gyfer rheoli'r wybodaeth sydd ei hangen i fonitro'r broses o gyflawni targedau;
- archwilio trefniadau sydd ar waith drwy'r Gwasanaeth ar gyfer cyflwyno adroddiadau ar wybodaeth am berfformiad (yn cynnwys rôl yr Awdurdod);
- asesu a yw'r trefniadau cyflwyno adroddiadau yn briodol i anghenion defnyddwyr;
- ystyried sut y defnyddir y wybodaeth i geisio gwelliannau a chyflawni amcanion lleol;
- adolygu sut y defnyddir y wybodaeth i roi cyfrif am weithgareddau a'u hesbonio i aelodau, y cyhoedd a phartneriaid; ac
- adolygu'r fframwaith a'r trefniadau hyn yn erbyn gofynion syd ar droed Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella.

39. Rwyf wedi cyflwyno adroddiad ar ôl cwblhau'r adolygiad. Datgelodd y canlynol:

- bod fframwaith rheoli perfformiad ar waith, ond bod angen ei atgyfnerthu;
- bod y fframwaith cynllunio yn datblygu ond nad oes un ddogfen unigol sy'n cyfleu prif elfennau'r fframwaith;
- bod y fframwaith cyflwyno adroddiadau ar waith ond bod angen ei wella; a
- dylid penodi 'hyrwyddwr gweithredol' er mwyn hwyluso'r broses o weithredu'r feddalwedd rheoli perfformiad.

Dangosyddion perfformiad

40. Cyn cyflwyno Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella, mae Awdurdodau Tân Cymru wedi parhau i gasglu a chyhoeddi Cynllun Gwella sy'n cynnwys dangosyddion statudol. Cwblhaodd yr Awdurdod ei gynllun, a'i osod ar wefan yr Awdurdod erbyn 31 Hydref 2006.

41. Mae fy archwilwyr wedi cadarnhau fod y cynllun yn bodloni'r canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Cynulliad. Nid oes unrhyw faterion yn codi o'm gwaith yn y maes hwn ar gyfer 2005/2006 yr hoffwn dynnu eich sylw atynt.

Atodiad 1

Adroddiad yr Archwilydd ar y trefniadau ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau yn ystod 2005/2006

Casgliad ar drefniadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2006 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau, ac i sicrhau stiwardiaeth a llywodraethu priodol.
Mae'r Awdurdod hefyd yn gyfrifol am adolygu digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn rheolaidd.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd

Mae gennyf gyfrifoldeb o dan Adran 17(2) o'r Ddeddf i gasglu o'm harchwiliad o gyfrifon blynyddol yr Awdurdod, p'un a wyf yn fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith ganddo yn ystod y flwyddyn i ategu ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn briodol. At ddibenion fy ngwaith yn y maes hwn, rwyf wedi asesu 'trefniadau priodol' yn bennaf fel trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol sefydliad, y diffinnir elfennau o bwys ohonynt ym mharagraff 48 o God yr Archwilydd Cyffredinol.

Cyflwynaf adroddiad os daw materion o bwys i'm sylw sy'n fy atal rhag casglu bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol o'r fath. Wrth gyflawni fy ngwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Hefyd nid yw'n ofynnol i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried fel rhan o'r agwedd hon ar fy ngwaith, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn dan sylw.

Casgliad

Mae'r casgliad canlynol yn seiliedig ar waith a gyflawnwyd fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2005/2006 i gadarnhau, ym mhob ffordd berthnasol, pa drefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i ategu ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau ac mae'n gyfyngedig i'r gwaith hwnnw.

Wrth gyflawni fy ngwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Hefyd nid yw'n ofynnol i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn dan sylw.

Ar sail datganiad am reolaeth fewnol yr Awdurdod ac o ganlyniad i'r gwaith a gyflawnwyd, fel y disgrifiwyd uchod fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2005/2006, a'r holl wybodaeth arall yr ystyriais ei bod yn berthnasol, rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i roi cefnogaeth briodol i'w gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Anthony Barrett Archwilydd Penodedig 21 Rhagfyr 2006	Swyddfa Archwilio Cymru Uned 4, Evolution Pentref Busnes Lakeside Parc Dewi Sant Ewlo CH5 3XP

Atodiad 2

Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod 2005/2006 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei defnydd o adnoddau

Trefniadau Rheoli Perfformiad Corfforaethol a Rheoli Ariannol	Cwestiynau ar drefniadau
Pennu amcanion, penderfynu ar bolisïau a gwneud penderfyniadau	1. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer pennu, adolygu a gweithredu ei amcanion strategol a gweithredol?
Diwallu anghenion defnyddwyr a threthdalwyr	2. A yw'r Awdurdod wedi sefydlu modd i gyfathrebu â chleifion a'u cynrychiolwyr, a rhanddeiliaid eraill yn cynnwys partneriaid, ac a oes trefniadau monitro i sicrhau bod negeseuon allweddol ynglŷn â gwasanaethau yn cael eu hystyried?
Cydymffurfiaeth â pholisïau sefydledig	3. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i gynnal system rheolaeth fewnol gadarn, yn cynnwys trefniadau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau, a pholisïau a gweithdrefnau mewnol?
Rheoli risgiau gweithredol ac ariannol	4. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i reoli ei risgiau busnes o bwys?
Rheoli adnoddau ariannol ac adnoddau eraill	5. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i werthuso a gwella'r gwerth am arian y mae'n ei gyflawni yn ei ddefnydd o adnoddau?
	6. A yw'r Awdurdod wedi rhoi strategaeth ariannol, cyllidebau a rhaglen gyfalaf tymor canolig ar waith ac iddynt sail gadarn a chyda'r nod o gyflawni ei flaenoriaethau strategol?
	7. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i sicrhau bod ei wariant yn cyfateb i'r adnoddau sydd ar gael?
	8. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer rheoli a monitro perfformiad yn erbyn cyllidebau, gan gymryd camau adferol lle bo'n briodol, a chyflwyno adroddiad ar y canlyniadau i uwch reolwyr a'r Awdurdod?
	9. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer rheoli ei sail asedau?
Monitro ac adolygu perfformiad	10. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol, ar gyfer gweithredu lle bo angen a chyflwyno adroddiad i'r Awdurdod?
	11. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i fonitro ansawdd ei wybodaeth gyhoeddedig am berfformiad, ac i gyflwyno adroddiad ar y canlyniadau i aelodau'r Awdurdod?
Safonau ymddygiad priodol ac ati	12. A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith gyda'r nod o hyrwyddo a sicrhau gonestrwydd a phriodoldeb wrth gynnal ei fusnes?

Atodiad 3

Adroddiadau a gyhoeddwyd yn ystod archwiliad 2005/2006

Adroddiad	Dyddiad cyhoeddi
Strategaeth archwilio	Mawrth 2006
Adolygiad Rheoli Perfformiad	Rhagfyr 2006
Adolygiad o'r Archwiliad Mewnol	Rhagfyr 2006
Memorandwm Datganiadau Ariannol (Drafft)	Rhagfyr 2006
Llythyr Archwilio Blynyddol	Rhagfyr 2006

Atodiad 4

Ffi archwilio

Nododd fy Strategaeth Archwilio ar gyfer 2005/2006 ffi archwilio arfaethedig o £47,062 (ynghyd â TAW). Mae'r tabl isod yn nodi fy amcangyfrif diweddaraf o'r ffi wirioneddol ar gyfer 2005/2006, ar y sail bod rhywfaint o waith yn mynd rhagddo o hyd, yn ôl prif feysydd y Cod.

Dadansoddiad o'r ffi archwilio arfaethedig a'r ffi archwilio wirioneddol 2005/2006

Maes y cod	Ffi arfaethedig 2005/2006 (£)	Ffi wirioneddol 2005/2006 (£)
Cyfrifon Ariannol	33,755	33,755
Perfformiad	13,307	13,307
Cyfanswm	**47,062**	**47,062**

Swyddfa Archwilio Cymru
2-4 Park Grove
Caerdydd CF10 3PA
Ffôn: 029 2026 0260
Ffacs: 029 2026 0026
Ffôn Testun: 029 2026 2646
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk